

SPIS TREŚCI

Przedmowa	9
1 PRZEDROZUMIENIE	11
1.1 Elementy przedrozumienia	11
1.1.1 Ocena moralna	11
1.1.2 Sumienie	12
1.1.3 Dobrowolność	13
1.1.4 Odpowiedzialność	13
1.1.5 Odniesienie społeczne	14
1.1.6 Wartość własna	15
1.2 Wskazówki etymologiczne	15
2 ETYKA EMPIRYSTYCZNA	18
2.1 Empiryzm i praktyka	18
2.2 Hedonizm	23
2.3 Hedonizm starożytny	24
2.4 DAVID HUME	25
2.4.1 Przedmiot moralnej afirmacji	25
2.4.2 Sympatia a uczucie moralne	26
2.4.3 Uczucie a rozum	29
2.5 Utylitaryzm	32
2.5.1 Charakterystyka ogólna	32
2.5.2 Aspekty dyskusji na temat utilitaryzmu	34
2.6 „Siedzący Sokrates”	40
3 ZASADA MORALNA A WOLNA WOLA	43
3.1 Filozofia transcendentalna	43
3.1.1 Różnica transcendentalna	44
3.1.2 Określenia transcendentalne	49
3.2 Zasada moralna	50
3.2.1 Imperatyw kategoryczny	51
3.2.2 Osoba jako cel sam w sobie	57
3.2.3 Obowiązki wynikające z prawa i obowiązki na zasadzie cnoty	61
3.2.4 Państwo celów	63
3.2.5 Antytezy	65
3.2.6 Konkretyzacja zasady moralnej	69
3.2.7 Dobro i zło	74
3.3 Moralnie relewantna wolność	75

4	SUMIENIE	82
4.1	<i>Conscientia</i> i synderesis	82
4.1.1	Wiedza w sumieniu	83
4.1.2	Sumienie przed- i pouczynkowe	86
4.2	<i>Lex naturalis</i>	88
4.2.1	<i>Lex naturalis</i> jako uczestnictwo w <i>lex aeterna</i>	88
4.2.2	Sprecyzowanie pojęcia <i>lex naturalis</i>	90
4.2.3	TOMASZ a KANT	99
4.3	Autonomia sumienia	101
4.4	Sumienie prawdziwe i sumienie błędne	103
4.5	Nieostrości	107
5	NORMA IETYCZNOŚĆ	111
5.1	Konieczność norm etycznych	111
5.1.1	Dialektyka sumienia	111
5.1.2	Normatywność etyczna a społeczeństwo	113
5.1.3	Sumienie i etos	115
5.2	Płaszczyzny sensu praktyki	116
5.3	Ustanawianie norm	118
5.3.1	Ustanawianie norm przez autorytet	119
5.3.1.1	Osoby	120
5.3.1.2	Teksty	120
5.3.1.3	Tradycje	121
5.3.1.4	Prawo	122
5.3.1.5	Nauka	123
5.3.1.6	Podsumowanie	125
5.3.2	Ustanawianie norm drogą dyskursu	126
5.3.2.1	Utylitarystyczna forma argumentacji	127
5.3.2.2	Forma argumentacji oparta na teorii sprawiedliwości	129
5.3.2.3	Forma argumentacji oparta na klasycznym prawie natury	134
5.3.2.4	Podsumowanie	
6	CNOTA	136
6.1	SCHILLER i KANT	136
6.2	Klasyczne pojęcie cnoty	137
6.3	Tabele cnót	140
6.3.1	Cnoty kardynalne u PLATONA	140
6.3.2	Tabela cnót u ARYSTOTELESA	142
6.3.3	Tabela cnót u TOMASZA Z AKWINU	145
6.4	Roztropność jako cnota kardynalna	145
6.5	Ekskurs: Etyka cnót u MACINTYREa	148

7	SZCZĘŚCIE I SENS	152
7.1	Szczęście	152
7.2	Stopnie sensu i roszczenia do sensu	156
7.2.1	Sfera naturalna: Hedonizm bezpośredni	158
7.2.2	Sfera naturalna: Hedonizm pośredni	159
7.2.3	Stopień sensu sfery swoiście ludzkiej	160
7.3	Etyka a wiara	164
7.3.1	Przejęciowość sensu	164
7.3.2	Niemożność decydowania o dobru zupełnym	166
7.3.3	Problem winy	167
7.3.4	Roszczenie sumienia	169
8	RELATYWIZACJE	172
8.1	Materializm historyczny (MARKS)	173
8.1.1	Teoria materializmu historycznego	173
8.1.2	Nadbudowa i etos	175
8.1.3	Uniwersalna zasada moralna czy moralność klasowa?	178
8.1.4	Podmiot moralny czy układ stosunków?	180
8.1.5	Ekskurs: Moralność a teoria systemów (LUHMANN)	184
8.2	Genealogiczna relatywizacja moralności (NIETZSCHE)	188
8.2.1	Pojęcia podstawowe	189
8.2.2	Genealogia moralności	191
8.2.3	Historia	194
8.2.4	Nadczyłowiek	195
8.2.5	Podsumowanie	197
8.2.6	Ekskurs: Postmodernizm	199
8.3	Etyka a psychoanaliza (FREUD)	202
8.3.1	Aparat psychiczny	203
8.3.2	Sens praktyki i życia	205
8.3.3	Etyka a kultura	207
8.3.4	<i>Superego</i> indywidualne i kulturowe	210
8.3.5	Podsumowanie	212
8.4	Naturalizm w <i>philosophy of mind</i>	217
8.4.1	Problematyka	218
8.4.2	Uwagi krytyczne	220
8.5	Relatywizacje a różnica transcendentalna	224
9	NOWSZE KONCEPCJE	229
9.1	Materialna etyka wartości	229
9.1.1	Koncepcja etyki wartości	229
9.1.2	Uwagi krytyczne	232
9.1.3	Ekskurs: Moralność a uczucie	234
9.2	Etyka egzystencjalistyczna	236

9.2.1	KIERKEGAARD	236
9.2.1.1	Refleksja przedmiotowa i podmiotowa	237
9.2.1.2	Jaźń - rozpacz - wiara	238
9.2.1.3	Praktyka	241
9.2.2	Cechy charakterystyczne	243
9.2.3	Uwagi krytyczne	248
9.3	Etyka dyskursu i komunikacji	250
9.3.1	JURGEN HABERMAS	250
9.3.2	KARL-OTTO APEL	256
9.3.3	Uwagi krytyczne	258
9.4	Inne stanowiska	261
9.4.1	THEODOR W. ADORNO	261
9.4.2	Racjonalizm krytyczny	262
9.4.3	JOHN RAWLS	263
9.4.4	HANS JONAS	265
9.4.5	PETER SINGER	266
10	ETYKA ANALITYCZNA	269
10.1	Klasyfikacje	269
10.2	Intuicjonizm (MOORE)	272
10.2.1	Znaczenie pojęcia „dobry”	272
10.2.2	Błąd naturalistyczny (<i>naturalistic fallacy</i>)	273
10.2.3	Uwagi krytyczne	274
10.2.4	Prawo HUME'A	275
10.3	Pozytywizm	277
10.3.1	WITTGENSTEIN	278
10.3.2	AYER	279
10.3.3	Uwagi krytyczne	280
10.4	Emotywizm (STEVENSON)	281
10.5	Deskryptywizm (AUSTIN, SEARLE)	285
10.6	Preskryptywizm (HARE)	289
10.6.1	Znaczenie pojęcia „dobry”	290
10.6.2	Decyzjonizm	292
10.6.3	Uwagi krytyczne	294
	Główne dzieła na temat etyki	297
	Wykaz wykorzystanej literatury	301
	Indeks pojęć	313
	Indeks nazwisk	321